

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Vår referanse:
08/00751-12/030.1

Deres referanse:

Dato:
27.2.2008

Saksbehandler:
Tore Robertsen

Orientering om Helse Sør-Øst RHF's håndtering av investeringsprosjekt ved Rikshospitalet HF

Det vises til at Helse- og omsorgsdepartementet i telefon 16.02.08 ba styret Helse Sør-Øst RHF om en redegjørelse for alle sider av saken knyttet til Helse Sør-Øst RHF's håndtering av investeringsprosjektet sykehotell på Radiumhospitalet. Dette er også gjentatt i brev fra departementet datert 21.02.08, hvor det også er gitt mulighet til å gi supplerende informasjon på et seinere tidspunkt.

Styret i Helse Sør-Øst RHF behandlet saken i ekstraordinært styremøte fredag 22. februar 2008. Dette brevet er basert på den redegjørelse som administrerende direktør ga til styret i møtet.

1. Innledning

Styret i Helse Sør-Øst RHF vedtok i sak nr 037-2007 fullmakter og styringsrutiner for investeringsprosjekter. Disse innebærer at alle investeringsprosjekter over 10 millioner kroner skal godkjennes av Helse Sør-Øst RHF. Styret ga administrerende direktør i Helse Sør-Øst RHF fullmakt til å beslutte investeringer inntil 50 millioner kroner.

I sak nr 048-2007 vedtok styret hvilke prioriteringskriterier som skulle legges til grunn. Disse ble inndelt i fire hovedgrupper av kriterier; generelle overordnede kriterier, medisinske og helsefaglige kriterier, bygningsmessige kriterier og økonomiske kriterier.

Det foreligger pr. i dag innmeldte investeringssøknader på totalt ca 19 mrd. kroner. Alle de fremlagte prosjektene er godt begrunnet hver for seg, og flere er også godt begrunnet ut fra en økonomisk/lønnsomhetsmessig vurdering.

Helse Sør-Øst har begrensede muligheter til å finansiere nye investeringsprosjekter. I protokoll fra foretaksmøte i Helse Sør-Øst RHF i januar i år ble det understreket at

Helse Sør-Øst er den statlige helseforetaksgruppen som har ansvar for spesialisthelsetjenestene i Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust- og Vest-Agder. Virksomheten er organisert i ett morselskap, Helse Sør-Øst RHF, og 15 datterselskap. I tillegg leveres sykehustjenester i regionen av privateide sykehus, etter avtale med Helse Sør-Øst RHF.

investeringer som hovedregel ikke skal lånefinansieres. Det ble i foretaksmøtet også understreket at Helse Sør-Øst RHF må planlegge framdriften på framtidige investeringsprosjekter innenfor det etablerte nivået i basisbevilgningen.

Utfordringen for Helse Sør-Øst er å prioritere den omfattende mengden investeringsøknader ut fra de angitte kriteriene og innenfor den begrensede tilgangen på investeringsmidler. Prioriteringen vil måtte omfatte både hvilke prosjekter som skal gjennomføres og rekkefølgen prosjektene skal gjennomføres i.

Helse Sør-Øst RHF ga i brev av 04.01.08 styret på Rikshospitalet HF beskjed om at bygging av nytt sykehotell ved Rikshospitalet HF måtte stoppes fordi investeringsprosjektet ikke var godkjent av styret i Helse Sør-Øst RHF og derved at finansieringen ikke var i orden. Det aktuelle sykehotellprosjektet på Rikshospitalet HF har en stipulert kostnadsramme på 125 millioner kroner og ble satt i gang av Rikshospitalet uten at den nødvendige godkjenningen forelå. Helse Sør-Øst RHF understreker at det er meget alvorlig at vedtatte godkjenningsprosedyrer brytes og at byggearbeider startes uten at godkjenning og finansiering foreligger.

Styret og kontrollkomiteen i Helse Sør – Øst RHF er også orientert om saken i møter i januar 2008. I det følgende gjennomgås sakens fakta.

2. Bakgrunn

I møte mellom Helse Sør-Øst RHF, Rikshospitalet HF og Peab 3. januar 2008 kom det frem opplysninger om prosjektet sykehotell ved Radiumhospitalet som gjorde det klart at arbeid knyttet til oppføring av bygget var igangsatt. Prosjektet er ikke behandlet av styret i Helse Sør-Øst RHF, og nødvendige tillatelser knyttet til bygging og finansiering foreligger derfor ikke.

I dialog og møter høsten 2007 med Rikshospitalet HF knyttet til investeringsprosjektet sykehotell på Radiumhospitalet, senest et møte 27.12.07, var det ikke kommet frem informasjon om at det var fattet beslutninger om oppstart av byggeprosjektet.

Helse Sør-Øst RHF sendte 4. januar 2008 brev til styret ved Rikshospitalet HF v/styrets leder hvor det ble lagt til grunn at styret ved Rikshospitalet HF umiddelbart stopper de igangsatte og planlagte byggeaktiviteter knyttet til prosjektet fordi nødvendige tillatelser til byggestart ikke foreligger.

Helse Sør-Øst RHF ba også om snarlig tilbakemelding i forhold til styrets håndtering av denne saken. Saken ble behandlet i styremøte ved Rikshospitalet HF 15.01.08, og det ble fattet styrevedtak som innebar videre behandling i styremøte 28.02.08. I forhold til styrets videre behandling av saken, vil Helse Sør-Øst RHF gjøre oppmerksom på at styrets leder, Ingar Pettersen, 18. februar 2008 meddelte at han ville trekke seg som leder av styret. Styrets nestleder, Kristin Ørmen Johnsen, er bedt om å tre inn som styreleder frem til nytt styre er oppnevnt seinest innen 1. april d.å.

3. Sakens historie

I det følgende redegjøres det for den korrespondanse og aktivitet som har vært mellom det regionale helseforetaket og Rikshospitalet HF i denne saken. Gjennomgangen bygger på den korrespondanse og de aktiviteter som har vært mellom Rikshospitalet HF (Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF) og tidligere Helse Sør RHF og Helse Sør-Øst RHF.

Ved planleggingen av nytt stråleterapibygg på Radiumhospitalet HF i 2003 ble det vurdert å bygge sykehotell over strålebygget. Dette ble imidlertid ikke besluttet i tidligere Radiumhospitalet HF, og dermed heller ikke fremmet som en sak for tidligere Helse Sør RHF innen fristen for å igangsette stråleterapibyget. For ikke å forhindre en eventuell framtidig påbygging, ble stråleterapibyget forberedt for et eventuelt senere påbygg. Merkostnadene for dette ble besluttet av ledelsen ved Radiumhospitalet HF, og lå innenfor deres fullmaktsgrense.

Rikshospitalet HF har i ettertid planlagt et slikt sykehotell, og fremmet sak om dette for helseforetakets styre 15.03.07 (sak 31/2007). Denne saken ble for øvrig fremmet sammen med to andre prosjekter. Disse to prosjektene er utvidelse av eksisterende sykehotell på Gaustad og nytt bygg for pårørendeovernatting på Gaustad. Når det gjelder overnatting for pårørende er dette regulert i egen forskrift om barn på sykehus der det heter at barn under 18 år har rett til minst en forelder eller pårørende til stede hele døgnet.

Rikshospitalet HF ba i brev av 23.03.07 til tidligere Helse Sør RHF om samtykke til å utvide en tidligere godkjent låneramme på 60 millioner kroner for de to overnattingsprosjektene på Gaustad (innvilget av Helse Sør RHF i brev av 18.01.06). Henvendelsen 23.03.07 omfattet tre overnattingsprosjekter, og hvor søknaden for sykehotell på Radiumhospitalet beløp seg til 125 millioner kroner. Tidligere Helse Sør RHF besvarte dette med brev datert 23.05.07, og ba om at det ble fremmet investeringsøknader for disse prosjektene i tråd med konsernbestemmelse 15 i tidligere Helse Sør RHF, og med nødvendig dokumentasjon.

Helse Sør-Øst RHF mottok så investeringsøknader for alle tre prosjektene 11.07.07, men uten dokumentasjon. For å kunne behandle søknadene, ble dokumentasjonen etterspurt i flere omganger – pr. telefon, e-post og direkte i møter. Dokumentasjonen ble mottatt stykkevis i flere forsendelser i perioden fra 13.09.07 til 28.11.07. Dokumentasjonen knyttet til sykehotell på Radiumhospitalet var fortsatt ikke komplett etter den siste forsendelsen 28.11.07. Bl.a. var den framlagte kostnadskalkylen ikke konsistent med omsøkt kostnadsramme. Det framkom for øvrig av den sist innsendte dokumentasjonen (28.11.07) at det var reservert produksjonstid for betongelementer for å unngå stans i framdriften. Helse Sør-Øst RHF ble under prosessen (i november) dessuten muntlig orientert om at det var inngått en totalentreprise-/ samspillkontrakt med entreprenøren Peab, og at fristen for å beslutte igangsetting var 01.12.07 – senere korrigert til 31.12.07. I motsatt fall ville kontrakten bli terminert. På direkte forespørsel fra Helse Sør-Øst RHF ble det oppgitt at oppstart av byggarbeider i henhold til denne avtalen var en opsjon Rikshospitalet HF kunne benytte. Selve kontrakten ble først mottatt av Helse Sør-Øst RHF etter møtet 27.12.07.

Etter at administrerende direktør behandlet alle tre prosjektene sendte Helse Sør-Øst RHF et brev datert 17.12.07 til Rikshospitalet HF, hvor det ble opplyst at utvidelsen av sykehotellet på Gaustad kunne fullføres, at nytt bygg for pårørendeovernatting ville bli lagt fram for styret i Helse Sør-Øst RHF når tilfredsstillende dokumentasjon var mottatt, og at nytt sykehotell på Radiumhospitalet (Montebello) ville bli vurdert i sammenheng med den øvrige prosjektporteføljen til Helse Sør-Øst, med sikte på styrebehandling i løpet av 1. halvår 2008.

Prosjektet knyttet til utvidelse av eksisterende sykehotell på Gaustad er håndtert innenfor administrerende direktør i Helse Sør-Øst RHF sine fullmakter.

Dette brevet førte til at Rikshospitalet HF ba om et møte med Helse Sør-Øst RHF, som ble avholdt 27.12.07. I dette møtet ble det redegjort for opsjonen med Peab, og at denne ville utløpe 31.12.07. Det ble videre bedt om tillatelse til å inngå et samarbeid med Norlandia Omsorg AS, eller annen positiv avklaring i forhold til organisering og finansiering av sykehotellet ved Radiumhospitalet. I motsatt fall ville ikke den framforhandlede kontrakten med Peab bli inngått. Dette ble bekreftet i brev fra Rikshospitalet HF samme dag. I brevet ble det for øvrig opplyst at det hittil var påløpt begrensede kostnader, i størrelsesorden 2,5 millioner kroner.

I etterkant av møtet med Rikshospitalet HF 27.12.07 sendte Helse Sør-Øst RHF et brev (datert 28.12.07) til Rikshospitalet HF hvor Helse Sør-Øst RHF mente det var hensiktsmessig å avholde et møte mellom Rikshospitalet HF, Peab og Helse Sør-Øst RHF. Hensikten med møtet var dels at Helse Sør-Øst RHF redegjorde for hvordan den samlede porteføljen av investeringsprosjekter, herunder sykehotellet, ville bli behandlet. Og dels var hensikten å høre Peabs vurdering av situasjonen i forhold til opsjonsavtalen som utløp 31.12.07. Det var dette møte som ble avholdt 03.01.08 og der det fremkom at oppføring av bygget var igangsatt.

I svarbrevet fra Helse Sør-Øst RHF 28.12.08 ble det understreket at alternativ finansiering gjennom et offentlig-privat samarbeid (OPS) forutsatte samme styrebehandling som bygging i egen regi. Det ble videre gjentatt at Helse Sør-Øst RHF ville vurdere prosjektet opp mot den øvrige prosjektporteføljen i foretaksgruppen. Det ble i brevet også henvisning til protokollen fra foretaksmøtet i Helse Sør-Øst RHF 17.12.07, hvor det framkom at inngåelse av opsjonsavtaler, som på en uheldig måte binder opp investeringsbeslutninger, ikke skal skje. Samtidig skrev Helse Sør-Øst RHF at det kunne være hensiktsmessig med et møte med Rikshospitalet HF og Peab straks over årsskiftet.

Møtet med Peab ble avholdt 03.01.08. I forkant av dette møtet oversendte Rikshospitalet HF kontraktsdokumentene mellom foretaket og Peab, sammen med en kopi av et brev til Peab, datert 12.11.07. I dette brevet ber Rikshospitalet HF om at Peab "iverksetter planlagte aktiviteter iht. gjeldende framdriftplan for prosjektet." I brevet står det videre at "Dersom mot formodning arbeidene må stoppes før opsjonsavtalen er formalisert vil byggherren dekke de faktiske utgiftene" og at dette bes ivaretatt i de avtaler som av framdriftsmessige hensyn må inngås med underentreprenører før opsjonsavtalen er formalisert.

I møtet orienterte Peab om at flere underleveranser var igangsatt, som bæresystem, betongdekker, betongvegger og prefabrikerte baderom, og at anslagsvis ca. 60 % av arbeidene var kontrahert. Samtidig ble det opplyst at riggen, med kran, stillaser og brakker, var etablert, og at byggerbeidene var planlagt å starte mandag 07.01.08. Eventuell stoppordre fra Rikshospitalet HF måtte derfor gis umiddelbart, og senest 04.01.08. Peab skulle regne på hva en kansellering, alternativt utsettelse, ville koste.

04.01.08 sendte Helse Sør-Øst RHF brev til styret for Rikshospitalet HF v/ styrets leder. I dette brevet ble det vist til at byggeprosjektet ikke var godkjent i hht. fullmaktsstrukturen i Helse Sør-Øst RHF og som følge av dette heller ikke hadde nødvendig finansiering. Det ble derfor lagt til grunn at styret umiddelbart stoppet planlagte og igangsatte byggeaktiviteter i tilknytning til prosjektet.

Dette brevet ble fulgt opp av nytt brev, datert 11.01.08, hvor det ble forutsatt at Rikshospitalet HF umiddelbart igangsatte nødvendige tiltak for å begrense/minimalisere eventuelle tap og/eller omkostninger som følge av igangsatte arbeider.

Styret ved Rikshospitalet HF behandlet saken 15.01.08, som sak 05/2008, med følgende vedtak:

”Styret beklager at det ble iverksatt investeringsarbeider i tilknytning til sykehotellprosjektet på Radiumhospitalet, uten at det foreligger godkjenning for prosjektet eller finansieringen fra Helse Sør-Øst RHF.

Styret ber om at det videre arbeidet med hotellprosjektet skjer innenfor gjeldende reglement og at det etableres en nær kontakt mellom foretaket og Helse Sør-Øst.

Styret ber administrerende direktør arbeide for å begrense tapet ved stoppen og sikre verdier som ligger i prosjektet.

Styret ber om det i neste styremøte lages en oversikt over hvilke kostnader som foretaket vil bli belastet med som følge av de investeringer og andre arbeider som er bundet opp i avtaler.

Styret ber også om en redegjørelse for foretakets fullmaktsreglement og krav til godkjenningsprosedyrer før investeringsarbeider kontraheres.

Styret er fortsatt av den mening at et sykehotell på Radiumhospitalet er riktig og viktig å få på plass, både ut fra hensynet til kvalitet, service og logistikk i pasientbehandlingen og ut fra målsetningen om økonomisk effektivitet.

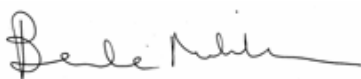
I forhold til sykehusets behov for nye hotellsenger ber styret om at det til neste møte fremlegges oversikt over mulige løsninger, for eksempel i samarbeid med nærliggende sykehus og eventuell ledig bygningskapasitet hos disse sykehusene som kan være egnet til bruk som sykehotell.”

Rikshospitalet HF er i eget brev datert 21.02.08 fra administrerende direktør bedt om innen utgangen av februar 2008, å sende en nærmere redegjørelse til Helse Sør-Øst RHF når det gjelder:

- Alle faktiske forhold knyttet til beslutninger om igangsetting av byggarbeidene.
- Gjeldende fullmakter og hvordan disse er håndhevet i den aktuelle saken.
- Hvilke tiltak som helseforetaket vil iverksette som følge av saken.

Helse Sør-Øst RHF avventer nå styret ved Rikshospitalets håndtering og oppfølging av saken og vil komme tilbake til departementet med supplerende informasjon straks det foreligger.

Med vennlig hilsen
Helse Sør-Øst RHF

Bente Mikkelsen
adm. direktør

Atle Brynestad
viseadm. direktør